

Geachte dames en heren,

Namens het Nederlands Auschwitz Comité heet ik u allen hartelijk welkom, in het bijzonder de aanwezige overlevenden. Een speciaal welkom aan Professor De Zwaan, die vanmiddag in de Forumzaal zal spreken.

Vanmorgen hebben wij in het Wertheimpark, 65 jaar na de bevrijding van Auschwitz op 27 januari 1945, de slachtoffers herdacht van het naziregime.

Onder de aanwezigen waren de voorzitters van de 1^e en 2^e Kamer der Staten-Generaal, de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, de minister van Wonen, Wijken en Integratie, vertegenwoordigers van 19 landen, waarvan 14 ambassadeurs en de burgemeester van Amsterdam, Job Cohen, die ons, zoals ieder jaar, heeft toegesproken. Ook aanwezig waren veel afvaardigingen van provincies, gemeentes, deelraden en andere organisaties.

Zij allen geven daarmee aan het belang van onze herdenking te onderschrijven.

In de loop der jaren is het aantal deelnemers aan de Stille Tocht en de Herdenking sterk gegroeid en de samenstelling daarvan veranderd.

Niet alleen neemt het aantal jeugdige en jong volwassen deelnemers toe, maar is het ook zeer hoopgevend, inspirerend en stimulerend dat de aanwezigen een doorsnee vormen van onze samenleving.

Blijven herdenken houdt de herinnering levend en vormt de basis en de zin om ook op lange termijn deze belangrijke herdenking zeker te stellen. Wij moeten ervoor waken dat de verschrikkingen uit de Tweede Wereldoorlog gebagatelliseerd of zelfs vergeten zullen worden.

Gelukkig bevinden er zich nog vele overlevenden onder ons en hopelijk blijft dat nog lang zo, zeker tot 120 jaar; zij vormen de band met het verleden.

Maar eens zal er een tijd aanbreken dat hun verleden nog slechts kan worden vertegenwoordigd door naoorlogse generaties.

Naarmate de jaren verstrijken komen de nieuwe lichten steeds verder af te staan van de Holocaust; de beleving en de emotionele betrokkenheid zullen daardoor anders worden. Geen verwijt maar een constatering en ook een zorg.

De vernietiging van mensen om wie zij waren of omdat zij zich openlijk hebben verzet, mag niet op een zelfde wijze geschiedenis worden als de 80-jarige oorlog.

De waarschuwing die uitgaat van deze niet te bevatten gruweldaad mag nooit vergeten worden. Dat is de les die we geleerd hebben.

Het Auschwitz Comité ondersteunt iedere actie tot de realisatie daarvan.

In het buitenland worden door de Nederlandse overheid sinds enkele jaren in diverse concentratie- en vernietigingskampen plaquettes onthuld en ook zet de overheid zich in voor de renovatie van het voor Nederland zo belangrijke vernietigingskamp Sobibor. Het Nederlands Auschwitz Comité is samen met de stichting Sobibor gesprekspartner van het Ministerie van VWS inzake de herinrichting daarvan.

Zoals alom bekend heeft het Auschwitz Comité het initiatief genomen om een Namenwand in Amsterdam te realiseren.

Een monument met daarop de 110.000 namen van slachtoffers, waarvan 102.000 Joden, die vermoord zijn in de nazikampen en geen graf hebben.

Een monument met internationale allure, zoals die elders op de wereld ook zijn opgericht, denk hierbij aan het Denkmal in Berlijn en het Vietnam monument in Washington.

Een monument dat respect afdwingt. Een monument waar de slachtoffers recht op hebben en dat wij hen willen geven. Een tastbaar monument op een openbare plek, waar mensen ieder moment, 24 uur per dag, naartoe kunnen gaan, om te herdenken, een naam te lezen of aan te raken, een steentje achter te laten, bloemen te leggen, of een kaarsje aan te steken.

Juist in een tijd van sterke individualisering is er behoefte aan zo'n monument.

Een monument om te kunnen staan bij *die ene* naam die zoveel voor je betekent, *die ene* naam met nog bijna 110.000 keer een andere naam, 110.000 keer een persoon, een mens, die is gedeporteerd en vermoord en nooit een graf heeft gekregen. Het idee van het Auschwitz Comité spreekt heel veel mensen aan. Inmiddels zijn er al meer dan tienduizend steunbetuigingen bij ons binnengekomen. Ook vele maatschappelijke organisaties ondersteunen het plan.

Een plek om blijvend te herdenken en om de herinnering levend te houden, want dat mag niet ophouden. **Dat mag nooit ophouden! De** blijvende plek die aantoont dat **ZIJ NIET VERGETEN ZIJN EN NOOIT VERGETEN ZULLEN WORDEN.**

Deze voor velen inmiddels bekende en gevleugelde woorden brengen mij bij de in het afgelopen jaar overleden Rabbijn Sonny Herman.

Vanaf het begin in 1986 heeft hij onze jaarlijkse reis naar Polen begeleid en daar op zijn eigen wijze invulling aan gegeven.

Ook op de Herdenking was hij de man die met zijn sonore stemgeluid op een bijzondere wijze het Jizkor en Kaddisj uitsprak.

Tijdens de Nooit Meer Auschwitz Lezing sprak hij als voorzitter van de Commissie van Advies de Laudatio uit voor de ontvanger van de Annetje Fels-Kupferschmidt onderscheiding. Hij betekende veel voor het Auschwitz Comité en wij zijn dankbaar voor de vele jaren dat hij zich voor ons heeft ingezet.

Ook de andere vrienden van het Auschwitz Comité die ons in 2009 zijn overleden wil ik hier herdenken. Ik verzoek u op te staan en enige momenten stilte in acht te nemen. Dank u.

Zoals gezegd in de aanhef verandert de samenstelling van de herdenking jaarlijks. Het aantal deelnemers groeit gestaag maar ook het aantal ambassadeurs dat een krans legt is enorm uitgebreid.

Dit houdt onder andere verband met de zogenoemde International Task Force, een platform waar zich inmiddels bijna 30 landen bij hebben aangesloten en dat een uitvloeisel is van de resolutie van de Verenigde Naties in november 2005, om 27 januari uit te roepen tot Holocaust Memorial Day.

Veel van de aangesloten landen zijn voormalige Oostbloklanden en het is zeer verheugend dat vele daarvan zich bij ons hebben aangemeld en ons hebben aangegeven om bij de Auschwitz Herdenking een krans te willen leggen.

De aanwezigheid van deze landen is van grote waarde omdat zij daarmee het belang van de Auschwitz Herdenking, als moreel en ethisch ijkpunt in de moderne geschiedenis, erkennen en onderschrijven en aangeven dat herdenken belangrijk is.

Er wordt steeds meer bekend over hetgeen zich tijdens de Tweede Wereldoorlog in Oost Europa heeft afgespeeld; en in vele gevallen tart dat iedere beschrijving. Miljoenen vonden daar de dood door de kogel en zij verdwenen in massagraven.

Dat de belangstelling voor herdenken om de herinnering levend te houden toeneemt, merken wij ook aan het aantal aanmeldingen voor de jaarlijkse reis van het Comité naar Auschwitz, Majdanek en Sobibor.

In 2009 hebben wij met een gezelschap van 108 mensen de reis gemaakt. Zoals altijd was ook deze reis weer een bijzondere reis.

In het laatste Auschwitz Bulletin staan 2 verhalen van deelnemers aan deze reis.

Als u het Bulletin nog niet heeft dan kunt u een exemplaar bij de boekentafel ophalen. In het Bulletin vindt u ook een aanmeldingskaart voor de reis in 2010.

Tijdens de periode van circa 10 dagen rondom de Holocaust Memorial Day, met als centraal punt de Auschwitz Herdenking van vandaag, worden in heel Nederland manifestaties gehouden op o.a. herinneringscentra, musea, scholen en universiteiten om de Holocaust onder de aandacht te brengen en er wordt een link gelegd naar de ontwikkelingen in onze huidige samenleving.

De interesse hiervoor is groot en het aantal deelnemende instellingen die deze evenementen organiseren neemt nog steeds ieder jaar toe.

Naar schatting nemen dit jaar 10.000 scholieren en studenten deel aan de Holocaust Memorial Day activiteiten.

De jaarlijkse Nooit Meer Auschwitz-lezing is nog een vrij jong evenement dat inmiddels wel voor een grote bijdrage zorgt in ons streven naar continuïteit in het herdenken.

Ook afgelopen week was de lezing door en de uitreiking van de Annetje Fels-Kupferschmidt onderscheiding aan mevrouw Louise Arbour weer een groot succes. Ieder jaar weer is het een uitdaging om het succes van de voorgaande lezing te evenaren. Tot nog toe is dat uitstekend gelukt.

Het thema van de Herdenking en van deze middag is: **“Blijven herdenken houdt de herinnering levend”**. Dat houdt ook de verplichting in daar zorg voor te dragen en de continuïteit daarvan te waarborgen.

Ons initiatief voor de namenwand is daar een van. Wij zijn volop in gesprek met de gemeente Amsterdam om de benodigde toestemming daarvoor te krijgen. Dat is niet gemakkelijk. Men zou denken dat de gemeente op zijn minst open zou staan voor dit plan dat uiteindelijk voor haar ook de nodige positieve elementen in zich draagt. Helaas blijkt dat niet zo te zijn.

In Nederland blijkt vaak voor een initiatief van een vrijwilligersorganisatie geen gehoor noch geld te zijn. Voor plannen van diverse professionele, aan de oorlog gerelateerde organisaties, blijkt de geldkraan echter open te staan.

Naar ons idee is hier sprake van voorkeur en in het slechtste geval van willekeur. Het is dan ook onbegrijpelijk en onacceptabel dat een vrijwilligersorganisatie als het Auschwitz Comité, dat qua werkzaamheden en resultaten zeker niet onderdoet voor een betaalde organisatie, hier de dupe van dreigt te worden.

Het Auschwitz Comité ontvangt veel waardering en morele steun en ook diverse ministers en staatssecretarissen spreken zich lovend uit over ons werk. Maar helaas kunnen wij van alleen morele steun niet bestaan.

Zeker in het kader van **blijven herdenken om de herinnering levend te houden**, dient de Auschwitz Herdenking tot in lengte van dagen te blijven bestaan.

De overheid speelt hier een belangrijke rol in. Zij kan ervoor zorgen dat de Auschwitz Herdenking voorgoed op de kaart komt te staan door deze herdenking, net zoals de Nationale Herdenking van 4 mei en de Indie herdenking op 15 augustus, officieel de status te geven van een Nationale Herdenking.

Dit impliceert een vaste financiële ondersteuning.

We hopen in dit streven de steun te krijgen van de Joodse gemeenschap en met name van het CJO, het Centraal Joods Overleg, dat -ook volgens het idee van het Auschwitz Comité- terecht bezwaar maakt tegen de veralgemenisering van de Nationale Herdenking op 4 mei en het volledig in de anonimiteit onderschuiven van de Holocaust.

Het streven is om op één of andere manier tijdens de Nationale herdenking meer aandacht te schenken aan deze slachtoffers. Het CJO staat daar niet alleen in.

Ook het verzet meent dat met de veralgemenisering de kern waarvoor de nationale herdenking in het leven is geroepen uit het oog is verloren.

Wij richten ons tot het CJO om samen met het Nederlands Auschwitz Comité ernaar te streven dat de Auschwitz Herdenking als Nationale herdenking wordt erkend en de onderbelichting op 4 mei ruimschoots kan worden gecompenseerd met onze eigen Auschwitz herdenking.

Het is 65 jaar geleden en nog steeds zijn er geen woorden voor. Maar er worden wel daden gesteld.

65 jaar lang heeft de oorlogsmisdadiger Demjanjuk in vrijheid kunnen leven.

Maar uiteindelijk is men erin geslaagd hem voor het gerecht te dagen waar hij zich zal moeten verantwoorden voor misdaden begaan in Sobibor.

Het proces dat op dit moment in München plaatsvindt krijgt wereldwijd grote aandacht.

Nederlandse overlevenden en nabestaanden van slachtoffers van Sobibor fungeren als Nebenanklager. Wij hebben grote waardering voor hen.

Om oog in oog te staan met de mogelijke moordenaar van je familie en om je verhaal in die omgeving te vertellen vergt moed en verdient een ieders respect.

Oorlogsmisdaden en misdaden tegen de menselijkheid verjaren niet en mogen ook nooit verjaren; niemand, ongeacht zijn of haar leeftijd, mag zijn straf ontlopen.

Ik wil graag afsluiten met allen te bedanken die zich ook dit jaar weer hebben ingezet voor het werk van ons Comité.

En ik herhaal wat ik reeds eerder heb gezegd:

een vrijwilligersorganisatie die, in het veld van herdenken en herinneren, even professioneel opereert als instellingen die zich daar beroepsmatig mee bezighouden. Zonder de toewijding van al deze vrijwilligers zouden de vele activiteiten van het Comité niet mogelijk zijn. Onze speciale dank gaat uit naar alle jongeren die vandaag kransen hebben gedragen tijdens de Stille Tocht en de herdenking.

Ons werk kan echter niet worden uitgevoerd zonder uw steun. In het afgelopen jaar hebben velen ons weer financieel gesteund. Daar wil ik u van harte voor bedanken.